

DESKUNDIGE BIJSTAND OP HET GEBIED VAN BEDRIJFSHULPVERLENING

ARTIKEL 15

1. De werkgever laat zich ten aanzien van verplichtingen op grond van artikel 3, eerste lid, onder e, van deze wet bijstaan door een of meer werknemers die door hem zijn aangewezen als bedrijfshulpverleners.
2. Het verlenen van de bijstand houdt in elk geval in:
  - A. het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
  - B. het beperken en het bestrijden van brand en het voorkomen en beperken van ongevallen;
  - C. het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of inrichting;
  - D. het alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties in verband met de in de onderdelen a tot en met c bedoelde bijstand.
3. De bedrijfshulpverleners beschikken over een zodanige deskundigheid, ervaring en uitrusting, zijn zodanig in aantal en zodanig georganiseerd dat zij de in het tweede lid genoemde taken naar behoren kunnen vervullen.
4. Het eerste lid geldt niet ten aanzien van de werkgever die een natuurlijke persoon is met niet meer dan 15 werknemers, mits hij beschikt over voldoende deskundigheid, ervaring en uitrusting om deze taken naar behoren te vervullen en zorg draagt voor een goede vervangingsregeling.

TOELICHTING

Algemeen

Op grond van artikel 15 moet iedere werkgever één of meer werknemers aanwijzen als bedrijfshulpverlener.

De bedrijfshulpverleners moeten in ieder geval de volgende vier taken uitvoeren:

1. het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
2. het beperken en bestrijden van brand en het voorkomen en beperken van ongevallen;
3. het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of de inrichting;
4. het alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties in verband met de hiervoor onder 1 tot en met 3 genoemde taken.

ARTIKEL 15, EERSTE LID

Verplichte bijstand door bedrijfshulpverleners

Op grond van artikel 3, eerste lid, onderdeel e, van de Arbowet 1998 is de werkgever verplicht om, in geval van 'direct gevaar' van werknemers, doeltreffende maatregelen ter bescherming van die werknemers te nemen. Het gaat hierbij om allerlei maatregelen en voorzieningen die in noodsituaties getroffen moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan brandbestrijding, EHBO en de aanwezigheid van voldoende vluchtwegen.

Dit deel van het arbeidsomstandighedenbeleid wordt veelal de bedrijfshulpverlening genoemd. Bij de uitvoering daarvan is de werkgever verplicht zich te laten bijstaan door één of meer werknemers, die door hem zijn aangewezen als bedrijfshulpverlener.

Uit de woorden 'één of meer werknemers' kan afgeleid worden dat de werkgever verplicht is ten minste één bedrijfshulpverlener in huis te hebben. Zie voor de overigens verplichte aantallen bedrijfshulpverleners die een werkgever moet aanwijzen, de toelichting bij het derde lid van artikel 15 en afdeling 4 van hoofdstuk 2 van het Arbobesluit.

Verschil met artikel 14, eerste lid

Opvallend verschil met artikel 14, eerste lid, van de Arbowet 1998 is dat artikel 15, eerste lid, niet de mogelijkheid biedt om voor de bedrijfshulpverlening alleen diensten van buiten het bedrijf in te schakelen. Er moet in ieder geval één werknemer zijn aangewezen als bedrijfshulpverlener. Dit is ook

heel goed verklaarbaar, omdat het bij bedrijfshulpverlening nu eenmaal gaat om zo snel mogelijk in noodsituaties te kunnen handelen. Het is op grond van artikel 15, eerste lid, van de wet overigens niet verboden om naast één of meer werknemers/bedrijfshulpverleners ook personen of diensten van buiten het bedrijf in te schakelen, zolang er binnen het bedrijf maar één of meer bedrijfshulpverleners zijn.

ARTIKEL 15, TWEDE LID

De bedrijfshulpverleningstaken

De bedrijfshulpverleners, die de werkgever op grond van het eerste lid van artikel 15 moet aanwijzen, moet op grond van het tweede lid van artikel 15 in ieder geval de volgende vier taken uitvoeren:

1. het verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
  2. het beperken en bestrijden van brand en het voorkomen en beperken van ongevallen;
  3. het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of inrichting;
  4. het alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties in verband met de onder 1 tot en met 3 bedoelde taken.
-
1. EHBO
De bedrijfshulpverleners moeten eerste hulp bij ongevallen (EHBO) verlenen (artikel 15, tweede lid, onderdeel a). Dit is de meest bekende van de vier bedrijfshulpverleningstaken.
  2. Brandbestrijding
De bedrijfshulpverleners hebben tot taak het beperken en bestrijden van brand en het voorkomen en beperken van ongevallen (artikel 15, tweede lid, onderdeel b). Met het bestrijden van brand wordt bedoeld op het doven/blussen van de brand. Met het beperken van brand wordt bedoeld op maatregelen zoals het nat houden van de directe omgeving, zodat de brand niet uitbreidt en tot een zo klein mogelijk gebied beperkt blijft.
Bij het voorkomen en beperken van ongevallen, kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het geven van aanwijzingen over een zo veilig mogelijke vluchtweg in geval van een evacuatie bij brand.
  3. Alarmeren en evacueren
De bedrijfshulpverleners hebben tot taak het in noodsituaties alarmeren en evacueren van alle werknemers en andere personen in het bedrijf of de inrichting (artikel 15, tweede lid, onderdeel c). Bij noodsituaties kan gedacht worden aan brand, explosie, instortingsgevaar en dergelijke. In de wat grotere bedrijven geschiedt alarmering vaak via intercominstallaties. Bij het evacueren wordt uiteraard gebruikgemaakt van nooduitgangen, die vanwege een eventueel noodzakelijke evacuatie altijd vrij moeten worden gehouden van allerlei obstakels. Bij 'andere personen' kan gedacht worden aan bezoekers.
  4. Alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties
De bedrijfshulpverleners hebben ten slotte tot taak om bij ongevallen, brand en andere noodsituaties (zo nodig) hulpverleningsorganisaties te alarmeren en, zodra een hulpverleningsorganisatie gearriveerd is, daarmee samen te werken (artikel 15, tweede lid, onderdeel d).
Bij 'hulpverleningsorganisaties' kan gedacht worden aan bijvoorbeeld brandweer, ambulancediensten, gemeentelijke gezondheidsdiensten (GGD's) en ziekenhuizen.

Verschil met artikel 14-taken

Zoals uit de hiervoor gegeven opsomming van taken blijkt, verrichten de bedrijfshulpverleners alleen uitvoerende taken. Dit in tegenstelling tot de taken die de deskundige werknemers, andere personen en (Arbo)diensten op grond van artikel 14 moeten uitvoeren. De artikel 14-taken zijn immers zowel uitvoerend als adviserend en analyserend.

ARTIKEL 15, DERDE LID

Deskundigheidseisen, aantallen/zorg op maat

De bedrijfshulpverleners moeten

- Beschikken over een zodanige deskundigheid, ervaring en uitrusting en

- Zodanig in aantal, en
- Zodanig georganiseerd zijn,

dat zij de vier in artikel 15, tweede lid, genoemde taken naar behoren kunnen vervullen (te weten: EHBO, brandbestrijding, alarmeren en evacueren van werknemers en alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties).

Zorg op maat

Het derde lid van artikel 15 is (net als het vijfde lid van artikel 14) open of vaag geformuleerd. Hier is bewust voor gekozen, omdat de deskundigheid, ervaring, uitrusting en dergelijke, die nodig zijn om de vier bedrijfshulpverleningstaken uit te voeren, van bedrijf tot bedrijf verschillen. Immers, voor een bedrijf waarin met veel brandgevaarlijke stoffen wordt gewerkt is bijvoorbeeld de bedrijfshulpverleningstaak 'het bestrijden van brand' een veel omvangrijkere en intensievere taak dan voor een klein kantoor; het vereist ook meer menskracht en deskundigheid dan voor datzelfde kleine kantoor.

Voor ieder bedrijf moet exact de juiste deskundigheid, ervaring, uitrusting en dergelijke aanwezig zijn. Dit is het zogenoemde bedrijfshulpverleningszorg op maat-principe.

Deskundigheid

Met betrekking tot de deskundigheid kan nog worden opgemerkt, dat een bedrijfshulpverlener, die beschikt over een regulier EHBO-diploma en die de opleiding Brandwacht heeft gevolgd, in het algemeen over voldoende deskundigheid beschikt over de EHBO-taak en de brandbestrijdingstaak naar behoren te vervullen. Noch in de wet noch in het op de wet gebaseerde Arbobesluit zijn expliciete deskundigheidsvereisten opgenomen.

Aantallen

Over de aantallen bedrijfshulpverleners, waarover een werkgever moet beschikken, kan het volgende worden opgemerkt.

In ieder bedrijf moet ten minste één bedrijfshulpverlener zijn (artikel 15, eerste lid, van de wet).

Bij de bedrijven, waar 250 of minder werknemers werkzaam plegen te zijn, moet telkens per vijftig of minder aanwezige werknemers ten minste één bedrijfshulpverlener aanwezig zijn. Dit werkt als volgt:

- Vijftig of minder aanwezig: ten minste één bedrijfshulpverlener;
- Meer dan vijftig, maar niet meer dan honderd werknemers aanwezig: ten minste twee bedrijfshulpverleners;
- Meer dan honderd, maar niet meer dan 150 werknemers aanwezig: ten minste drie bedrijfshulpverleners;
- Meer dan 150, maar niet meer dan tweehonderd werknemers aanwezig: ten minste vier bedrijfshulpverleners;
- Meer dan tweehonderd, maar niet meer dan 250 werknemers aanwezig: ten minste vijf bedrijfshulpverleners.

Bij de bedrijven, waar meer dan 250 werknemers werkzaam plegen te zijn, blijft het vereiste, dat in die bedrijven altijd ten minste vijf bedrijfshulpverleners aanwezig moeten zijn. Dit vereiste van ten minste vijf geldt overigens ook indien een bedrijf normaal gesproken weliswaar meer dan 250 werknemers werkzaam zijn, maar in een bepaalde periode bijvoorbeeld maar honderd werknemers echt aanwezig zijn.

Deze voorschriften met betrekking tot de vereiste aantallen werknemers zijn geregeld in Afdeling 4 van Hoofdstuk 2 van het Arbobesluit.

Ten slotte wordt voor alle duidelijkheid over de vereiste aantallen bedrijfshulpverleners nog opgemerkt, dat de hiervoor genoemde aantallen minimumaantallen zijn. In het Arbobesluit staat immers telkens 'ten minste'. Bovendien blijft altijd het in artikel 15, derde lid, van de wet genoemde vereiste gelden, dat het aantal zodanig moet zijn dat de bedrijfshulpverleningstaken naar behoren kunnen worden vervuld.

ARTIKEL 15, VIERDE LID

Uitzondering op verplichting om bedrijfshulpverleners aan te wijzen

Een werkgever,

- die een natuurlijke persoon (en dus geen rechtspersoon (N.V. of B.V.) is én
- die niet meer dan 15 werknemers heeft,

hoeft geen bedrijfshulpverlener aan te wijzen om de vier in artikel 15, tweede lid, van de Arbowet 1998 genoemde bedrijfshulpverleningstaken uit te voeren.

Op grond van artikel 15, vierde lid, mag de werkgever, die een natuurlijke persoon is met niet meer dan 15 werknemers, die vier in artikel 15, tweede lid, van de wet genoemde bedrijfshulpverleningstaken zelf uitvoeren. Het betreft hier, kort samengevat, de navolgende taken: EHBO, brandbestrijding, alarmeren en evacueren van werknemers en alarmeren van en samenwerken met hulpverleningsorganisaties.

De werkgever, die een natuurlijke persoon is met niet meer dan 15 werknemers, mag de vier bedrijfshulpverleningstaken alleen dan zelf uitvoeren, indien hij beschikt over voldoende deskundigheid, ervaring en uitrusting om die taken naar behoren uit te voeren. Uiteraard moet de werkgever er wel voor zorgen dat iemand hem vervangt als hij door bijvoorbeeld ziekte of vakantie afwezig is.

OVERIGE INFORMATIE

Eis tot naleving

Door de Arbeidsinspectie kan een eis tot naleving worden gesteld indien niet of niet goed wordt voldaan aan:

- artikel 15, eerste lid (algemene verplichting van de werkgever om zich door hulpverleners te laten bijstaan);
- artikel 15, derde lid (algemene vereisten waaraan bedrijfshulpverleners moeten voldoen).

Dit is geregeld in artikel 27, vijfde lid, van de wet.

Sancties

Het niet naleven van de in artikel 15, eerste en derde lid, neergelegde verplichtingen is beboetbaar met een boete van maximaal f 10.000,-. Dit is geregeld in artikel 33 van de Arbowet 1998.

Het gaat hier om dezelfde verplichtingen als waarvoor door de Arbeidsinspectie een eis tot naleving kan worden gesteld.

Nadere regels

In Afdeling 4 van Hoofdstuk 2 van het Arbobesluit zijn nadere regels opgenomen over de bedrijfshulpverlening. Het gaat daarbij om regels over:

- de factoren waarmee rekening moet worden gehouden bij de organisatie van bedrijfshulpverlening in een bedrijf zoals de aard, grootte en ligging van het bedrijf en de in het bedrijf aanwezige gevaren en aantallen personen;
- de operationaliteit en bereikbaarheid van bedrijfshulpverleners;
- de aantallen bedrijfshulpverleners (zie ook toelichting bij het derde lid van artikel 15);
- veiligheidsinstructies en oefeningen.

Deze nadere regels zijn gebaseerd op artikel 16, tweedelid, onder b, van de Arbowet 1998.

In het Arbobesluit zijn geen specifieke deskundigheidseisen gesteld aan de bedrijfshulpverleners.

Medezeggenschap

Een voorgenomen besluit van de werkgever over de wijze waarop hij de bedrijfshulpverlening in zijn bedrijfsvorm gaat geven valt op grond van de Wet op de ondernemingsraden onder het

instemmingsrecht van ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging.

Bij het ontbreken van een ondernemingsraad en personeelsvertegenwoordiging moet de werkgever vooraf met de belanghebbende werknemers overleggen over de voorgenomen wijze van inschakeling van bedrijfshulpverleners.

Dit is geregeld in het eerste lid van artikel 12 van de Arbowet 1998.

2.3 Beleidsregel 2.21: Opleidingsprofiel bedrijfshulpverlener

Grondslag: Arbobesluit artikel 2.21, eerste lid en artikel 2.22.

1. Aan artikel 2.21, eerste lid, van het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt voldaan als met goed gevolg ten minste een opleiding is afgerond die gebaseerd is op het in het Brandbeveiligingsconcept Bedrijfshulpverlening gepubliceerde opleidingsprofiel.
2. Om de twee jaar worden per aangewezen werknemer ten minste 8 uur besteed aan herhalingscursussen en oefeningen of andere activiteiten als bedoeld in artikel 2.22 van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Hiervan wordt een registratie bijgehouden!
3. Als uit de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet, blijkt dat bijzondere risico's aanwezig zijn, dan worden door één of meer bedrijfshulpverleners aanvullende opleidingen gevolgd. Dat zal met name het geval zijn voor de specialisaties eerste hulp en brandbestrijding.
4. Op basis van de uitkomst van de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet, kan van het gestelde onder 1 worden afgeweken. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij arbeid, die alleen of zonder vaste werkplek wordt verricht buiten het verband van een ploeg of buiten een bedrijf of inrichting. In dat geval kan worden volstaan met een (eenvoudige) schriftelijke instructie.

TOELICHTING

De globale opleidingseis volgens artikel 2.21, eerste lid, van het Arbobesluit wordt met deze beleidsregel van een toetsingskader voorzien.

Voor eerste hulp en brandbestrijding bestaan reeds adequate opleidingen. Een BHV-brede minimaal verantwoorde basisopleiding en positionering daarvan ten opzichte van bestaande opleidingen ontbraken nog.

Het opleidingsprofiel maakt een eind aan de bestaande onduidelijkheid.

Vooralsnog is de verwachting dat het overgrote deel van de bedrijfshulpverleners met een opleiding op grond van het gepubliceerde opleidingsprofiel kan volstaan.

Het profiel is ontwikkeld in een samenwerkingsverband in het kader van de brandbeveiligingsconcepten. Het profiel is een co-productie van Ministeries van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Over het profiel bestaat brede consensus onder belanghebbenden en deskundigen.

In feite wordt met het profiel voor de opleiding een basisniveau aan ordening en bescherming gegeven.

Het profiel is voor werkgever een hulpmiddel om een efficiënte opleiding te selecteren in het opleidingsaanbod op het gebied van de bedrijfshulpverlening.

Opleidingsinstituten kunnen met dit profiel hun verantwoordelijkheid voor de kwalitatieve invulling van de opleiding nemen.

Het Brandbeveiligingsconcept Bedrijfshulpverlening kan schriftelijk besteld worden (gratis) bij de afdeling Logistiek Management van de directie Brandweer en Rampenbestrijding van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Chroomstraat 151, 2718 RJ Zoetermeer.